

Dijital Hastane Konusu ile İlgili Bilimsel Araştırmaların İncelenmesi: Bir İçerik Analizi**Sibel ÇETİN*¹**

¹Doktora Öğrencisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sağlık Kurumları Yönetimi, Ankara, Türkiye
Sibel ÇETİN, ORCID No: 0000-0002-6573-3980

MAKALE BİLGİSİ	ÖZ
Geliş:10.06.2024 Kabul:12.07.2024	
Anahtar Kelimeler Dijital, Hastane, Nitel Araştırma, Veri Analizi.	Bu araştırmanın amacı, dijital hastane konusunda yapılmış olan bilimsel çalışmaların (tez, bildiri, makale) çeşitli kriterler açısından incelenmesidir. Araştırmada, nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş ve içerik analizlerinden faydalanılmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma, Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi ve Yüksek Öğretim Kurulu Akademik Arama veri tabanlarında yer alan tez, makale ve bildirileri kapsamaktadır. Türkiye’de 2014-2023 yılları arası on yıllık süreçteki bilimsel çalışmalar değerlendirmeye alınmıştır. Bu kapsamda, belirlenmiş olan anahtar kelimelerle bahsi geçen veri tabanlarında taramalar gerçekleştirilmiştir. Yapılan taramalar sonucunda araştırma kriterlerine uygun olduğu değerlendirilen 23 adet tez, 22 adet bildiri ve 23 adet makaleye ulaşılmıştır. Araştırma amacı doğrultusunda, söz konusu bilimsel çalışmalar tür, yıl, kapsam, yazar sayısı, yayın dili, anahtar kelimeler vb. çeşitli kriterler açısından incelenmiştir. Bulgular frekans ve/veya yüzde değerlerinin verildiği tablo ve/veya grafikler halinde sunulmuş ve yorumlanmıştır. Araştırma bulgularının daha sonraki araştırmalara temel oluşturacağı, literatüre katkı sağlayacağı ve araştırmacılar için yol gösterici olacağı değerlendirilmektedir.
* Sorumlu Yazar sibelcetina@gmail.com	

Review of Scientific Research on The Subject of Digital Hospital: A Content Analysis

ARTICLE INFO	ABSTRACT
Received:10.06.2024 Accepted:12.07.2024	
Keywords Digital, Hospital, Qualitative Research, Data Analysis.	The purpose of this research is to examine scientific studies (theses, papers, articles) on digital hospitals in terms of various criteria. In the study, a qualitative research approach was adopted and content analysis was used. Criterion sampling method, one of the purposeful sampling methods, was used. The research covers theses, articles and papers in the Council of Higher Education National Thesis Center and the Council of Higher Education Academic Search databases. Scientific studies in the ten-year period between 2014 and 2023 in Türkiye were evaluated. In this context, searches were carried out in the mentioned databases with the determined keywords. As a result of the scans, 23 theses, 22 papers and 23 articles that were evaluated to be in compliance with the research criteria were found. In line with the research purpose, the scientific studies in question were examined in terms of various criteria such as type, year, scope, number of authors, publication language, keywords, etc. The findings are presented and interpreted in tables and/or graphs in which frequency and/or percentage values are given. It is evaluated that the research findings will form the basis for further research, contribute to the literature and provide guidance for researchers.
* Corresponding Author sibelcetina@gmail.com	

GİRİŞ

Dijitalleşme, günümüz dünyasında teknolojinin yaşamımıza kattığı en önemli yeniliklerdendir. Sağlık sektörü de çoğu sektörü etkisi altına alan dijitalleşmeden en fazla etkilenmiş olan sektörlerden bir tanesidir (1). Sağlık sistemlerinde sağlık hizmet sunumunun iyileştirilmesinde ve tıbbi sorunlarda iyileşme sağlanmasında yenilikçi çözümler üretilebilmesi için dijital teknolojiden faydalanılmasına ihtiyaç duyulmaktadır (2).

Dijital hastane kavramı, sağlık sektöründe son yıllarda ön planda olan uygulamalardandır (3). Dijital hastaneler, bireysel ve toplumsal sağlık için kaliteli ve erişilebilir sağlık hizmetlerinin sağlanması amacıyla yaygın hale gelmektedir (1). Dijital hastane kavramı, Bilgi ve İletişim Teknolojileri'nin (BİT) hastaların ve çalışanların faydasına kullanıldığı bir hastane modelini öngörmektedir. Fakat bir hastanede BİT'nin kullanılması tek başına o hastaneyi dijital hastane olarak kabul etmek için yeterli değildir. Dijital hastane, tıbbi, idari ve mali süreçlerde BİT'yi asgari seviyede kullanan hastanelerden, her çeşit tıbbi cihazın ve iletişim aracının hem birbiriyle hem de diğer bilgi sistemleriyle bütünleştiği, sağlık çalışanlarına ve hastalara tele-tıp, mobil-tıp uygulamalarıyla hastane içerisinden veya dışarısından veri alışverişi imkânı sunan hastanelere kadar uzanan geniş bir çeşitlilikte tanımlanabilmektedir (4).

Dijital hastaneler, yüzlerce klinik ve iş süreci ile bunların alt süreçlerinden oluşan oldukça kompleks yapılardır. Bu yapıdaki süreçler uygun olarak bütünleştirildiğinde, hastanenin tümünde klinisyenler, çalışanlar, hastalar, bilgiler ve varlıklar iyi bir şekilde bütünleşmeli, doğru bilgilerin/kaynakların zamanında bakım için kullanımını sağlayabilmelidir. Burada en önemli unsur BİT'dir. Bir bina planı ne kadar önemli ise bir teknoloji mimari planı da o kadar önemlidir. Mimari ve bütünleşme standartları temel alan bir yaklaşımla önceden tasarlanmalıdır (5). Dijital hastane yapısında hastane elektronik ortama entegre olmakta ve bu yapıda hem bölümler arası hem de yönetimin katıldığı tam bir iletişim durumu meydana gelmektedir. Sağlık hizmetlerinin güvenilir, kaliteli ve hızlı bir biçimde gerçekleşmesi için yürütülen işlemler, dijital hastanenin getirileri kapsamında meydana gelmektedir. Teşhis ve tedavi süreçlerinde teknolojiden en üst düzeyde faydalanılmasıyla klinik ve yönetsel işlemler dijital metotlarla yapılmaktadır (6).

Sağlık sektöründe BİT'nin kullanımının yaygınlaşmasıyla, dijital hastane derecelendirmesi sağlık kuruluşlarını kıyaslamak için uluslararası olarak kabul edilen bir ölçüt haline gelmiştir (4). Sağlık Bilgi ve Yönetim Sistemleri Topluluğu (Healthcare Information and Management Systems Society/HIMSS) hastanelerin dijitalleşme seviyelerini Elektronik Sağlık Kaydı Benimseme Modeli'ne (Electronic Medical Record Adoption Model/EMRAM) göre değerlendirmektedir (3). HIMSS, 1961 yılında kurulan ve Amerika, Avrupa ve Asya'da yapılanması olan kâr amacı gütmeyen bir kuruluştur. Sağlık hizmet sunumunda ve geliştirilmesinde bilgi teknolojilerinin en ideal oranda kullanılmasını sağlama hedefi bulunmaktadır (7). EMRAM ise 0 ile 7 arasında sekiz aşamalı bir derecelendirme sisteminden oluşmakta ve elektronik sağlık kayıtlarının işlevlerinin benimsenmesinin ve kullanımının ölçülmesini sağlamaktadır (8). Hastanelerin dijitalleşme düzeyini analiz eden uluslararası bir standardizasyon mekanizmasıdır. HIMSS tarafından bu model kullanılarak hastanelerin dijitalleşme durumları değerlendirilmekte ve seviyeleri belirlenmektedir. Yapılan yerinde ziyaretle 6. ve 7. düzeye ulaşmış olduğu belirlenen hastaneler akredite olmaya hak kazanmaktadır (9).

Dünya çapında teknolojinin gelişimi, var olan hizmetlerini devam ettirmek ve yeni hizmetleri bünyelerine ekleyebilmek için organizasyonları dijitalleşmeye yönlendirmektedir. Bu bağlamda, topluma daha iyi hizmet sunabilmek için devlet kurumlarının da dijitalleşme sürecine katılması gereksinimi oluşmaktadır (10). Türkiye'de 1990'lı yılların ortalarından beri BİT'deki gelişmeler ile bu teknolojilerin sosyal ve iktisadi etkilerine dair politika ve strateji arayışları daima gündemde yer almıştır (11). "Sağlık Bakanlığı 2013-2017 Stratejik Planı"nda, ikinci stratejik amacın hedeflerinden biri olan "Sağlık hizmet sunumunun izlenmesi, değerlendirilmesi ve

kanıta dayalı karar almak için sağlık bilgi sistemlerini geliştirmek” (hedef 2.11.) hedefine yönelik stratejilerde sağlıkta dijitalleşmenin unsurlarının yer aldığı ve “Bakanlığa ve bağlı kuruluşlarına bağlı tesislerde ‘dijital hastane’ kavramını oluşturmak ve yaygınlaştırmak” alt stratejisinin bulunduğu görülmektedir (12). Türkiye’nin dijital hastane konusunda ulaştığı nokta küresel boyutta hayli ilgi çekmektedir (1).

Bu araştırmanın amacı, dijital hastane konusunda yapılmış olan bilimsel çalışmaların (lisansüstü tez, bildiri, makale) çeşitli kriterler açısından incelenmesidir. Bu doğrultuda, söz konusu bilimsel çalışmaların tür, yayın yılı, kapsam, yazar sayısı, yayın dili, anahtar kelimeler vb. kapsamında belirlenmiş olan çeşitli kriterler açısından incelenmesi hedeflenmiştir.

MATERYAL VE METOT

Bu çalışmada, nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş ve içerik analizlerinden faydalanılmıştır. İçerik analizinin ana amacı, toplanmış olan verileri açıklayabilecek nitelikte kavram ve ilişkilere erişmektir (13, s. 227). Çalışmada, amaç doğrultusunda Türkiye’de 2014-2023 yılları arası on yıllık dönemdeki dijital hastane konusu ile ilgili lisansüstü tez, makale ve bildirilerin incelenerek değerlendirilmesi planlanmıştır.

Evren ve Örneklem

Bu çalışmada, örnekleme yöntemi olarak amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır (13). Bu kapsamda, yapılacak olan taramalar için veri tabanları ve anahtar kelimeler belirlenmiş, tarih aralığı seçilmiş ve analiz birimleri açısından incelenecek alt başlıklar oluşturulmuştur.

Araştırmanın evrenini, Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi ve YÖK Akademik Arama veri tabanında yer alan dijital hastane konusu ile ilgili bilimsel çalışmalar (lisansüstü tez, bildiri, makale) oluşturmuştur. Yapılan taramalar sonucunda, belirlenen kriterlere uygun olduğu değerlendirilen 23 adet lisansüstü teze (yüksek lisans/doktora), 22 adet bildiriye ve 23 adet makaleye ulaşılmıştır. 9 adet çalışmanın ise farklı türlerde tekrar birer kez daha yayımlandığı görülmüştür. Sonuç olarak yapılan taramalarla ulaşılan toplam 59 adet bilimsel çalışma bulunduğu değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Kapsam ve Kısıtlılıkları

Bu çalışma, dijital hastane kavramı konusunda Türkiye’de 2014-2023 yılları arasında yayınlanmış olan, YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde yer alan lisansüstü tezler (yüksek lisans/doktora) ve YÖK Akademik Arama veri tabanında bildirilen makale ve bildirileri kapsamaktadır. Çalışmada, “dijital hastane”, “digital hospital”, “HIMSS” ve “EMRAM” anahtar kelimeleriyle taramalar yapılmıştır. Bahsi geçen veri tabanlarında bu anahtar kelimeler ile yapılan taramalarda ulaşılan dijital hastane konusu ile ilgili olduğu belirlenen tüm çalışmalar kapsama dahil edilmiştir. Bildirilerin tümü için özet/tam metin kitaplarına erişilememiştir.

Araştırma Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmada, verilerin toplanması için belirlenmiş olan kapsam dahilinde taramalar gerçekleştirilmiştir. Yapılan taramalar sonucunda, bu araştırmanın kriterlerine uygun olduğu değerlendirilen 23 adet lisansüstü tez, 22 adet bildiri ve 23 adet makale çalışmasına ulaşılmıştır.

Verilerin çözümlenmesinde Microsoft Excel programından yararlanılmıştır. Verilerin betimsel analizi yapılarak içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizinde, betimsel analiz ile özetlenmiş ve yorumlanmış verilere daha derin işlemler uygulanarak kavram ve temalar daha görünür bir hale gelmektedir (13, s. 227). İçerik analizi sonrası ulaşılan bulgular frekans ve/veya

yüzde değerlerinin verildiği tablo ve/veya grafikler halinde sunulmuş ve sonuçlar yorumlanmıştır.

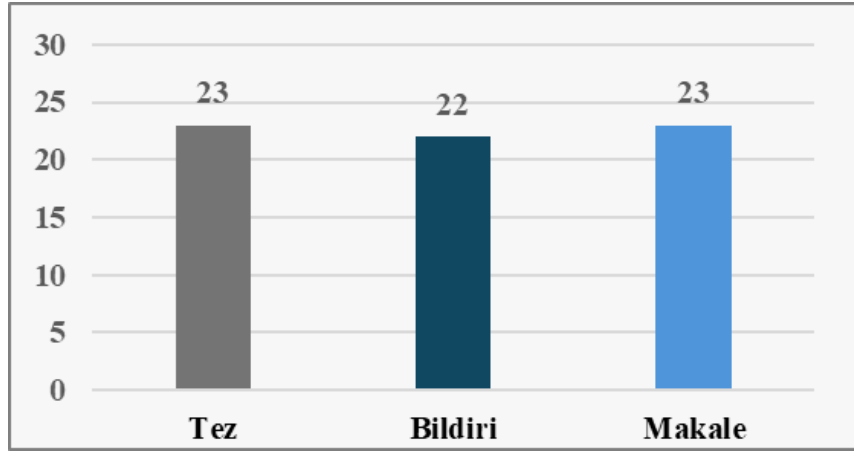
Araştırmanın Etik Yönü

Bu araştırmada, YÖK Ulusal Tez Merkezi ve YÖK Akademik Arama veri tabanlarında yer alan kamuya açık veriler kullanılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

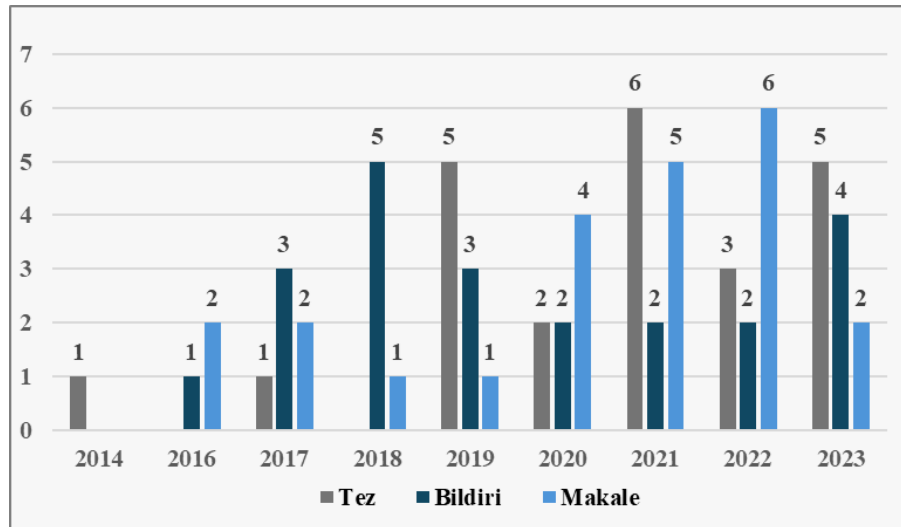
Bu bölümde, araştırma sonucunda elde edilen bulgular ilgili tablolar ve/veya grafikler ile görselleştirilerek sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Dijital hastane konusu ile ilgili yapılan bilimsel çalışmaların türlerine göre dağılımları Şekil 1’de gösterilmiştir. Şekil 1’e göre bilimsel çalışmaların türlerine göre dağılımları incelendiğinde; 23 adet lisansüstü tez, 22 adet bildiri ve 23 adet makale çalışmasının bulunduğu görülmektedir.

Şekil 1. Dijital Hastane Konusu ile İlgili Bilimsel Çalışmaların Türlerine Göre Dağılımı

Dijital hastane konusu ile ilgili yapılan bilimsel çalışmaların türleri kapsamında yıllara göre dağılımı ise Şekil 2’de gösterilmektedir.

Şekil 2. Dijital Hastane ile İlgili Bilimsel Çalışmaların Türleri Kapsamında Yıllara Göre Dağılımı (2014-2023)

Şekil 2'ye göre bilimsel çalışmaların (lisansüstü tez, bildiri, makale) yıllara göre dağılımları incelendiğinde; en fazla lisansüstü tez çalışmasının 2021 yılına ($f=6$), en fazla makale çalışmasının 2022 yılına ($f=6$), ve en fazla bildiri çalışmasının da 2018 yılına ($f=5$) ait olduğu görülmektedir. Şekil 2'de görüldüğü üzere 2015 yılına ait bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Dijital hastane konusu ile ilgili lisansüstü tez çalışmalarının türlerine ve türleri kapsamında üniversitelere göre dağılımları Tablo 1'de gösterilmektedir. Tablo 1'e göre lisansüstü tezlerin türlerine göre dağılımları incelendiğinde; en fazla tez çalışmasının yüksek lisans düzeyinde ($f=20$, %89,96) olduğu, doktora düzeyinde ise 3 çalışmaya ($f=3$, %13,04) rastlandığı görülmektedir. Tablo 1'e göre lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımları incelendiğinde; bu araştırmanın kapsamındaki lisansüstü tez çalışmalarının on altı farklı üniversitede gerçekleştiği, en fazla lisansüstü tez çalışmasının 1'i doktora 4'ü yüksek lisans düzeyinde olmak üzere toplam 5 çalışma ile İstanbul Medipol Üniversitesinde yapıldığı ($f=5$, %21,74) ve Avrasya Üniversitesinde ($f=2$, %8,70), Ege Üniversitesinde ($f=2$, %8,70), Gaziantep Üniversitesinde ($f=2$, %8,70) 2'şer adet yüksek lisans tez çalışması bulunduğu, diğer üniversitelerde ise birer adet çalışmanın bulunduğu belirlenmiştir. Ayrıca yapılmış olan doktora tez çalışmalarının ise Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesinde ($f=1$, %33,33), İstanbul Medipol Üniversitesinde ($f=1$, %33,33) ve İstanbul Teknik Üniversitesinde ($f=1$, %33,33) yapıldığı belirlenmiştir.

Tablo 1. Dijital Hastane ile İlgili Lisansüstü Tezlerin Türlerine ve Üniversitelere Göre Dağılımı

Tez	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
	20	86,96	3	13,04	23	100,00
Üniversite	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
İstanbul Medipol Üniversitesi	4	20,00	1	33,33	5	21,74
Avrasya Üniversitesi	2	10,00		0,00	2	8,70
Ege Üniversitesi	2	10,00		0,00	2	8,70
Gaziantep Üniversitesi	2	10,00		0,00	2	8,70
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi		0,00	1	33,33	1	4,35
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	1	5,00		0,00	1	4,35
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	1	5,00		0,00	1	4,35
Beykent Üniversitesi	1	5,00		0,00	1	4,35
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	1	5,00		0,00	1	4,35
Hacettepe Üniversitesi	1	5,00		0,00	1	4,35
İstanbul Esenyurt Üniversitesi	1	5,00		0,00	1	4,35
İstanbul Teknik Üniversitesi		0,00	1	33,33	1	4,35
Munzur Üniversitesi	1	5,00		0,00	1	4,35
Necmettin Erbakan Üniversitesi	1	5,00		0,00	1	4,35
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	1	5,00		0,00	1	4,35
Ordu Üniversitesi	1	5,00		0,00	1	4,35
Toplam	20	100,00	3	100,00	23	100,00

f: frekans, %: Yüzde

Dijital hastane ile ilgili lisansüstü tez çalışmalarının gerçekleştirildiği enstitülere ve anabilim dallarına göre dağılımları Tablo 2’de gösterilmektedir. Tablo 2’ye göre lisansüstü tezlerin enstitülere göre dağılımları incelendiğinde; bu çalışmanın kapsamına giren lisansüstü tez çalışmalarının 4 farklı isim altındaki enstitülerde gerçekleştiği, en fazla lisansüstü tezin ise Sağlık Bilimleri Enstitüsünde ($f=11$, %47,83) gerçekleştirildiği görülmektedir. Ayrıca sırasıyla diğer tezlerin de Sosyal Bilimler Enstitüsü ($f=7$, %30,43), Lisansüstü Eğitim Enstitüsü ($f=4$, %17,39) ve Fen Bilimleri Enstitüsü ($f=1$, %4,35) altında yapıldığı belirlenmiştir. Yapılmış olan doktora tez çalışmalarının kendi içerisindeki dağılıma bakıldığında, bu çalışmaların Lisansüstü Eğitim Enstitüsü ($f=2$, %66,67) altında ve Sosyal Bilimler Enstitüsü ($f=1$, %33,33) altında gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Tablo 2’ye göre lisansüstü tezlerin anabilim dallarına göre dağılımları incelendiğinde ise bu çalışmanın kapsamına giren lisansüstü tez çalışmalarının 11 farklı isim altındaki anabilim dallarında gerçekleştiği, en fazla lisansüstü tezin Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı altında ($f=7$, %30,43) gerçekleştirildiği görülmektedir. Hemşirelik Anabilim Dalı altında 4 ($f=4$, %17,39) tez çalışmasının, İşletme Anabilim Dalı ($f=2$, %8,70), Sağlık Kurumları İşletmeciliği ve Yönetimi Anabilim Dalı ($f=2$, %8,70) ve Sosyoloji Anabilim Dalı ($f=2$, %8,70) altında ise 2’şer tez çalışmasının olduğu, diğer anabilim dalları altında da 1’er adet tez çalışmasının bulunduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yapılmış olan doktora tez çalışmalarının kendi içerisindeki dağılıma bakıldığında; Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı ($f=1$, %33,33), İşletme Mühendisliği Anabilim Dalı ($f=1$, %33,33) ve Yönetim ve Strateji Anabilim Dalı ($f=1$, %33,33) altında 1’er doktora tez çalışmasının gerçekleştirildiği belirlenmiştir.

Tablo 2. Dijital Hastane ile İlgili Lisansüstü Tezlerin Enstitülere ve Anabilim Dallarına Göre Dağılımı

Enstitü	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Sağlık Bilimleri Enstitüsü	11	55,00	0,00		11	47,83
Sosyal Bilimler Enstitüsü	6	30,00	1	33,33	7	30,43
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	2	10,00	2	66,67	4	17,39
Fen Bilimleri Enstitüsü	1	5,00	0	0,00	1	4,35
Toplam	20	100,00	3	100,00	23	100,00
Anabilim Dalı	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı	6	30,00	1	33,33	7	30,43
Hemşirelik Anabilim Dalı	4	20,00	0,00		4	17,39
İşletme Anabilim Dalı	2	10,00	0,00		2	8,70
Sağlık Kurumları İşletmeciliği ve Yönetimi Anabilim Dalı	2	10,00	0,00		2	8,70
Sosyoloji Anabilim Dalı	2	10,00	0,00		2	8,70
İşletme Yönetimi Anabilim Dalı	1	5,00	0,00		1	4,35
Endüstri Mühendisliği Anabilim Dalı	1	5,00	0,00		1	4,35
Gazetecilik Anabilim Dalı	1	5,00	0,00		1	4,35
İşletme Mühendisliği Anabilim Dalı		0,00	1	33,33	1	4,35
Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı	1	5,00	0,00		1	4,35
Yönetim ve Strateji Anabilim Dalı		0,00	1	33,33	1	4,35
Toplam	20	100,00	3	100,00	23	100,00

f: frekans, %: Yüzde

Dijital hastane ile ilgili makale ve bildiri çalışmalarının çeşitli kriterlere göre dağılımları Tablo 3'te gösterilmektedir. Tablo 3'e göre makalelerin yayımlandıkları dergi kapsamına göre dağılımları incelendiğinde; uluslararası dergilerde ($f=13$, %56,52) daha fazla makale çalışmasının yayımlandığı görülmektedir. Ulusal dergilerde de 10 ($f=10$, %43,48) makale çalışmasının yayımlandığı belirlenmiştir. Tablo 3'e göre makalelerin yayımlandıkları dergilerin indekslerine göre dağılımları incelendiğinde; makalelerin büyük çoğunluğunun "TR DİZİN" ($f=10$, %43,48) ve "Alan-Diğer İndeksler"de ($f=10$, %43,48) taranan dergilerde yer aldığı ve bu iki indeks türünde de eşit oranda dağılıma sahip oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca 2 adet makalenin "SCI-Expanded"li dergilerde yayımlandığı, 1 adet makale için ise "İndeşte Taranmıyor" şeklinde belirtildiği görülmektedir. Tablo 3'e göre bildirilerin sunuldukları bilimsel etkinliklerin kapsamına göre dağılımları incelendiğinde; bildirilerin büyük çoğunluğunun uluslararası ($f=18$, %81,82) bilimsel etkinliklerde sunulduğu, daha az bir kısmının ise ulusal ($f=4$, %18,18) bilimsel etkinliklerde sunulduğu belirlenmiştir. Tablo 3'e göre bildirilerin türlerine göre dağılımları incelendiğinde; bildirilerin çoğunluğunun özet bildirilerden ($f=15$, %68,18) oluştuğu görülmektedir. Geri kalan kısmının ise tam metin bildirilerden ($f=7$, %31,82) oluştuğu belirlenmiştir.

Tablo 3. Dijital Hastane ile İlgili Makalelerin ve Bildirilerin Çeşitli Kriterler Açısından Dağılımları

Makalelerin Yayımlandığı Dergi Kapsamı		
	<i>f</i>	%
Ulusal	10	43,48
Uluslararası	13	56,52
Toplam	23	100,00
Makalelerin Yayımlandığı Dergi İndeksi		
	<i>f</i>	%
TR DİZİN	10	43,48
Alan-Diğer İndeksler	10	43,48
SCI-Expanded	2	8,70
İndeşte Taranmıyor	1	4,35
Toplam	23	100,00
Bildirilerin Sunulduğu Bilimsel Etkinlik Kapsamı		
	<i>f</i>	%
Uluslararası	18	81,82
Ulusal	4	18,18
Toplam	22	100,00
Bildiri Türü		
	<i>f</i>	%
Özet Bildiri	15	68,18
Tam Metin Bildiri	7	31,82
Toplam	22	100,00

f: frekans, %: Yüzde

Dijital hastane ile ilgili makale ve bildiri çalışmalarının yazar sayısına göre dağılımları Tablo 4'te gösterilmektedir. Tablo 4'e göre makalelerin ve bildirilerin yazar sayılarına göre dağılımları incelendiğinde; en fazla iki yazarlı makalelerin ($f=9$, %39,13) ve iki yazarlı

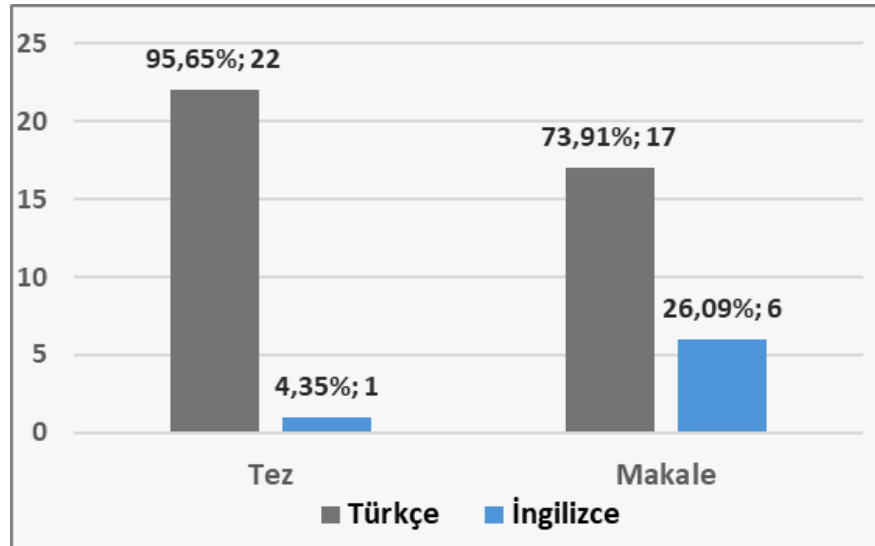
bildirilerin ($f=8$, %36,36) bulunduğu belirlenmiştir. Tek yazarlı, üç yazarlı, dört ve üstü yazarlı olma durumları bakımından ise makalelerin ve bildirilerin frekanslarının aynı olduğu görülmektedir. En az ise dört ve üstü yazarlı makale ($f=3$, %13,04) ve bildirilerin ($f=3$, %13,64) bulunduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 4. Dijital Hastane ile İlgili Makalelerin ve Bildirilerin Yazar Sayısına Göre Dağılımı

Yazar Sayısı	Makale		Bildiri	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Tek Yazarlı	6	26,09	6	27,27
İki Yazarlı	9	39,13	8	36,36
Üç Yazarlı	5	21,74	5	22,73
Dört ve Üstü Yazarlı	3	13,04	3	13,64
Toplam	23	100,00	22	100,00

f: frekans, %: Yüzde

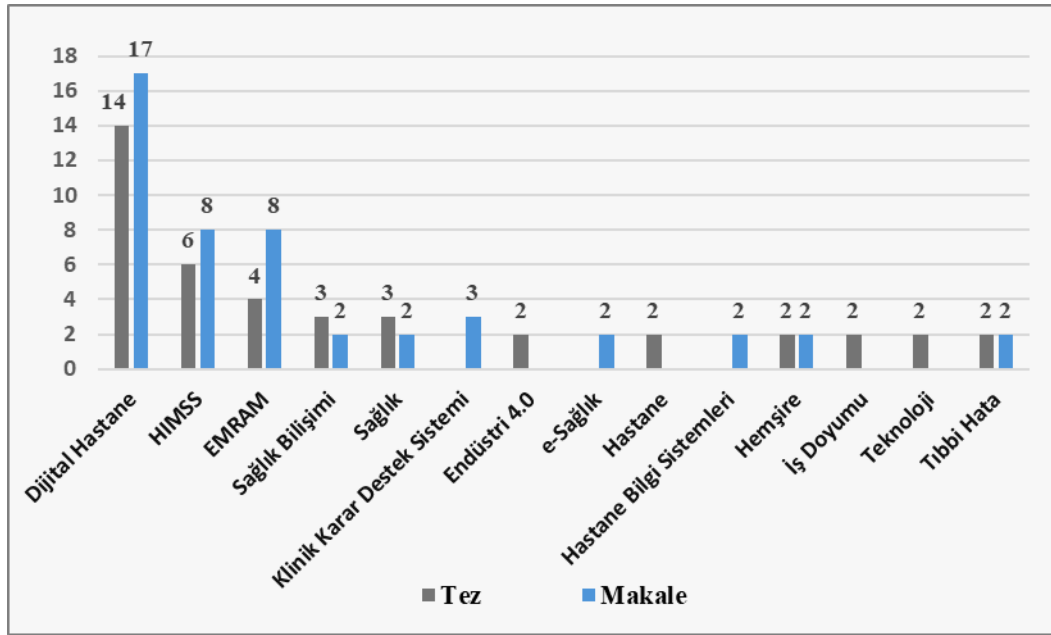
Dijital hastane ile ilgili tezlerin ve makalelerin yayın dillerine göre dağılımları Şekil 3'te gösterilmektedir. Şekil 3'e göre lisansüstü tezlerin ve makalelerin yayın dillerine göre dağılımları incelendiğinde; lisansüstü tezlerin büyük çoğunluğunun Türkçe ($f=22$, %95,65) olduğu ve sadece 1 tezin İngilizce ($f=1$, %4,35) olarak yayımlandığı tespit edilmiştir. Ayrıca makalelerin de çoğunluğunun yayım dilinin Türkçe ($f=17$, %73,91) olduğu ve diğerlerinin ise İngilizce ($f=6$, %26,09) olarak yayımlandığı belirlenmiştir.

Şekil 3. Dijital Hastane ile İlgili Lisansüstü Tezlerin ve Makalelerin Yayım Dillerine Göre Dağılımı

Dijital hastane ile ilgili lisansüstü tezlerde ve/veya makalelerde en az iki çalışmada karşılaşılan anahtar kelimelerin dağılımı Şekil 4'te gösterilmektedir. Dijital hastane konusu ile ilgili lisansüstü tez çalışmalarında yer alan anahtar kelimelerin dağılımının belirlenmesi amacıyla yapılan incelemede, incelenen lisansüstü tezlerden 22'si için 65 farklı anahtar kelimenin kullanıldığı ve tezlerden bir tanesinde ise anahtar kelimeler kısmının bulunmadığı görülmüştür. Ayrıca incelenen 23 adet makalede ise 61 farklı anahtar kelimenin kullanıldığı belirlenmiştir.

Şekil 4'e göre lisansüstü tezlerin ve makalelerin anahtar kelimelerine göre dağılımları incelendiğinde; en az iki lisansüstü tez ve/veya makalede yer alan 14 farklı anahtar kelimenin bulunduğu ve hem tezlerde hem de makalelerde en çok kullanılan anahtar kelimenin "Dijital Hastane" (tez $f=14$ ve makale $f=17$) anahtar kelimesi olduğu belirlenmiştir. "HIMSS" (tez $f=6$ ve makale $f=8$) ve "EMRAM" (tez $f=4$ ve makale $f=8$) anahtar kelimelerinin de diğer anahtar kelimelere göre daha fazla tezde ve makalede tercih edildiği tespit edilmiştir. Ayrıca tezlerde, "Sağlık Bilişimi", "Sağlık", "Endüstri 4.0", "Hastane", "Hemşire", "İş Doyumu", "Teknoloji" ve "Tıbbi Hata" anahtar kelimelerinin her birinin en az iki tez çalışmasında yer aldığı belirlenmiştir. Makale çalışmalarında ise "Sağlık Bilişimi", "Sağlık", "Klinik Karar Destek Sistemi", "e-Sağlık", "Hastane Bilgi Sistemleri", "Hemşire" ve "Tıbbi Hata" anahtar kelimelerinin de her birinin en az iki makale çalışmasında yer aldığı tespit edilmiştir.

Şekil 4. Dijital Hastane ile İlgili Lisansüstü Tezlerde ve/veya Makalelerde En Az İki Çalışmada Karşılaşılan Anahtar Kelimelerin Dağılımı

Sağlığın dijitalleşmesiyle beraber dijital hastane kavramı da adını duyurmuş olmakla birlikte bu konuda literatürde kısıtlı oranda bilimsel çalışmanın yer aldığı görülmektedir (1). Bu araştırma tasarımı için yapılan literatür taramasında, Ülkemizde dijital hastane konusu ile ilgili araştırmaların içerik analizi ile incelendiği herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmanın, kapsamı dahilinde dijital hastane konusuna yönelik bilimsel çalışmalar ile ilgili mevcut durumu ortaya koyması, sonraki araştırmalar için kaynak oluşturması ve araştırmacılara yol gösterici mahiyette olması bakımından önemli olduğu değerlendirilmektedir.

Bu araştırma kapsamında yapılan taramalarda dijital hastane konusuna ilişkin 23 adet lisansüstü tez, 22 adet bildiri ve 23 adet makaleye ulaşılmıştır. Yapılan incelemelere göre dijital hastane konusu ile ilgili en fazla lisansüstü tez çalışmasının 2021 yılına ($f=6$), makale çalışmasının 2022 yılına ($f=6$) ve bildiri çalışmasının ise 2018 yılına ($f=5$) ait olduğu belirlenmiştir. İlgili konudaki lisansüstü tez çalışmalarının büyük çoğunluğunun yüksek lisans düzeyinde ($f=20$, %89,96) yapıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca konuya ilişkin en fazla lisansüstü tez çalışmasının İstanbul Medipol Üniversitesinde yapıldığı ($f=5$, %21,74) belirlenmiş, enstitü ve anabilim dalı açılarından da en fazla lisansüstü tez çalışmasının Sağlık Bilimleri Enstitülerinde ($f=11$, %47,83) ve Sağlık Yönetimi Anabilim Dallarında ($f=7$, %30,43) gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır. Konuya ilişkin makalelerin ise çoğunluğunun uluslararası dergilerde ($f=13$, %56,52) yayımlandığı anlaşılmıştır. Ayrıca makalelerin büyük çoğunluğunun indekslerde

taranan dergilerde yayımlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Konuya ilişkin bildirimlerin de büyük çoğunluğunun uluslararası ($f=18$, %81,82) bilimsel etkinliklerde sunulduğu, çoğunluğunun özet bildirimlerden ($f=15$, % 68,18) oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır. Makale ve bildiri çalışmalarının yazar sayılarına göre dağılımları açısından en fazla iki yazarlı makalelerin ($f=9$, %39,13) ve bildirimlerin ($f=8$, %36,36) bulunduğu anlaşılmıştır. Yayın dilleri açısından Türkçe bilimsel çalışmaların (tez $f=22$ ve makale $f=17$) daha fazla olduğu belirlenmiştir. En fazla kullanılan anahtar kelimelerin ise sırasıyla “Dijital Hastane” (tez $f=14$ ve makale $f=17$), “HIMSS” (tez $f=6$ ve makale $f=8$) ve “EMRAM” (tez $f=4$ ve makale $f=8$) olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Dijital hastane konusu ile ilgili lisansüstü tezlerin ve makalelerin yazar, yıl, başlık, yayın yeri ve çalışma türü bilgileri Tablo 5’te gösterilmektedir.

Tablo 5. Dijital Hastane ile İlgili Lisansüstü Tezlerin ve Makalelerin Yazar, Başlık, Yıl, Yayın Yeri ve Çalışma Türü Tablosu

Yazar(lar)	Yıl	Başlık	Yayın Yeri	Çalışma Türü
Öner	2014	Sağlık bilişimi, Türkiye’de sağlık bilgi enformasyon sistemleri ve dijital hastaneler (14).	YÖK Ulusal Tez Merkezi	Yüksek Lisans Tezi
Yolcu	2017	Elektronik (E) reçete uygulamasının hasta ve hasta yakınları tarafından algı ve memnuniyetlerinin değerlendirilmesi Trabzon Kanuni Eğitim ve Araştırma Hastanesi örneği (15).	YÖK Ulusal Tez Merkezi	Yüksek Lisans Tezi
Volkan	2019	Dijital hastane çalışmalarının yatan hasta işlemlerinde sağladığı kâğıt tasarrufu ve hemşirelik bakım hizmetlerinin süresine etkisinin analizi (16).	YÖK Ulusal Tez Merkezi	Yüksek Lisans Tezi
Otuzbir	2019	Hastanede dijital sistem kullanımının hemşirelerin otonomi ve iş doyumuna etkisi (17).	YÖK Ulusal Tez Merkezi	Yüksek Lisans Tezi
Uzun	2019	Dijitalleşmenin hemşirelik uygulamalarına harcanan zamana ve hasta güvenliğine etkisinin yalın hastane yaklaşımıyla incelenmesi (18).	YÖK Ulusal Tez Merkezi	Yüksek Lisans Tezi
Kaya	2020	Dijitalleşme sürecindeki bir hastane çalışanlarının e-sağlık sistemlerinin hizmet sunumuna etkileri konusunda bilgi, tutum ve beklentilerinin incelenmesi (19).	YÖK Ulusal Tez Merkezi	Yüksek Lisans Tezi
Eryılmaz	2020	Tıpta büyük veri kullanımının etkisi: Hasta hekim ilişkisinde yaşanan dönüşüm (20)	YÖK Ulusal Tez Merkezi	Yüksek Lisans Tezi
Alım	2021	Dijital hastanelerde sağlık iletişimi çerçevesinde bütünleşik pazarlama iletişimi faaliyetleri üzerine bir araştırma: Tekirdağ ili örneği (21).	YÖK Ulusal Tez Merkezi	Yüksek Lisans Tezi
Sağlam	2021	Hastanelerin dijitalleşme sürecinde içsel pazarlama uygulamalarının sağlık çalışanları üzerindeki etkisine yönelik bir uygulama (22).	YÖK Ulusal Tez Merkezi	Yüksek Lisans Tezi
Şenel	2021	Endüstri 4.0 in sağlık sektöründeki etkileri üzerine bir araştırma (23).	YÖK Ulusal Tez Merkezi	Yüksek Lisans Tezi
Gedik	2021	Hastanelerde yalın yönetim ve dijital dönüşüm sinerjisi (24).	YÖK Ulusal Tez Merkezi	Doktora Tezi

Yılmaz	2021	Hastane işletmeciliğinde kaynak planlaması ve potansiyel kazanım alanları (25).	YÖK Ulusal Tez Merkezi	Yüksek Lisans Tezi
Başaran	2022	Sağlık sektöründe dijitalleşme bağlamında dijital hastaneler (26).	YÖK Ulusal Tez Merkezi	Yüksek Lisans Tezi
Baş	2023	Dijital hastane uygulamalarının çalışan memnuniyeti üzerine etkisi (27).	YÖK Ulusal Tez Merkezi	Yüksek Lisans Tezi
Tekerek	2023	Ankara'daki özel hastanelerin dijital hastane EMRAM standartlarına uygunluğunun incelenmesi (28).	YÖK Ulusal Tez Merkezi	Yüksek Lisans Tezi
Sofuoğlu	2023	Efficiency analysis in digital hospitals (29).	YÖK Ulusal Tez Merkezi	Yüksek Lisans Tezi
Çakır	2023	Dijital hastaneye geçiş sürecinde olan bir hastanede çalışan hemşire ve doktorların teknoloji düzeyleri ile değişime karşı tutumları arasındaki ilişki (30).	YÖK Ulusal Tez Merkezi	Yüksek Lisans Tezi
Şakrak	2023	Çocuk kliniklerinde çalışan hemşirelerde, hastane bilgi sistemini benimsemenin, teknoloji stres ve iş doyumları üzerine etkisi (31).	YÖK Ulusal Tez Merkezi	Yüksek Lisans Tezi
Kılıç	2016	Digital hospital an example of best practice (3).	International Journal Of Health Science Research and Policy	Makale
Yelmen	2016	Klinik bilgi sistemlerine ilişkin lisans sözleşmeleri hakkında değerlendirmeler (32).	İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi	Makale
Sebetci vd.	2017	Hastanelerin dijitalleşme sürecinde HIMSS-EMRAM modeli kullanımının Dünyada ve Türkiye'deki genel durumunun incelenmesi (33).	Journal of Business Research - Türk	Makale
Tüfekci vd.	2017	Dijital hastane (34).	Journal of Current Research on Health Sector	Makale
Avaner ve Avaner	2018	Yazılım teknolojileri ve sağlık yönetimi: HIMSS ya da dijital hastane hizmetleri üzerine bir değerlendirme (35).	Yasama Dergisi	Makale
Bayer vd.	2019	Dijital Hastane Uygulamalarının Hastane Çalışanlarının ve Yöneticilerinin Perspektifinden Değerlendirilmesi Bir Devlet Hastanesi Örneği (36).	Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi	Makale
Özkan	2020	HIMSS-EMRAM Seviye 7 Tam Dijital Hastanede Laboratuvar Destekli Klinik Karar Destek Sistemleri (KKDS) Analiz Örneği (37).	Sağlık Akademisyenleri Dergisi	Makale
Karaağaç ve Bağlama	2020	Dijital hastane sistemlerinin hemşirelerin zihinsel iş yükü ve tıbbi hataya eğilimlerine etkisi (38).	Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi	Makale
Köse vd.	2020	Adoption rates of electronic health records in Turkish hospitals and the relation with hospital sizes (39).	BMC Health Services Research	Makale
Öztürk vd.	2020	Effect of closed loop medication administration on drug returns in inpatient facilities (40).	Medical Research Archives	Makale

Özkan	2021	Tam dijital, Himss Seviye 7 Hastanede Laboratuvar/Ortopedi Klinik Karar Destek Uygulama Örneği (41).	International Journal of Disciplines Economics & Administrative Scienves Studies	Makale
Gemlik vd.	2021	COVID-19 Pandemi Döneminde Dijital Hastanelerin İstagram İletişimi Üzerine Nitel Bir Araştırma (42).	ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi	Makale
Ekiyor ve Gök	2021	Dijital hastanelerde elektronik sağlık kayıtları (43)	International Journal of Disciplines in Economics & Administrative Sciences Studies	Makale
Doğan	2021	Dünyada ve Türkiye’de de belgelendirilmiş dijital hastaneler üzerine bir araştırma (44).	Journal of Social & Humanities Sciences Research	Makale
Özer vd.	2021	Healthcare personnels’ technostress and individual innovativeness levels: Digital hospital example (45).	Annals of Clinical and Analytical Medicine	Makale
Denizli ve Demirtaş	2022	Dijital hastaneye dönüşüm sürecinde sağlık çalışanlarının teknolojiye hazır bulunuşluk durumlarının değerlendirilmesi: Bir kamu hastanesi örneği (46).	Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	Makale
Gök ve Ekiyor	2022	Elektronik Tıbbi Kayıt Kabul Modeli seviye-7 dijital hastanelerde teknoloji kabul düzeyinin ve tıbbi hata algısının Doğrusal Olmayan Kanonik Korelasyon Analiziyle incelenmesi (47).	Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi	Makale
Demir ve Torun	2022	Dijital hastane ortamında çalışan sağlık profesyonellerinin deneyimleri; avantajlar, kolaylıklar ve güçlükler (48).	Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi	Makale
Gökkaya ve İzgüden	2022	Dijital hastane uygulamaları: Şehir hastanesi çalışanları üzerine bir inceleme (49).	Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi	Makale
Yıldırım	2022	Dijital hastane modelinin gerçekleşmesi bağlamında mobil cihazların sağlık turizmi alanındaki rolü (50).	Sağlık Akademisyenleri Dergisi	Makale
Cece ve Köse	2022	Comparative analysis of HQS, JCI and HIMSS assessment models widely used in Turkey (51).	OPUS Journal of Society Research	Makale
Aldemir ve Yiğit	2023	Mekân, dijital hastane ve hekimlik mesleği (52).	Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	Makale
Köse vd.	2023	Basic electronic health record (EHR) adoption in Türkiye is nearly complete but challenges persist (53).	BMC Health Services Research	Makale

SONUÇ VE ÖNERİLER

Dijitalleşme dünya çapında çok hızlı bir biçimde artmakta ve hastaneler de bu dönüşüme uyum sağlamaktadır (49). Dijital hastane, tesis temelli bakım sunumu anlayışından, hastayı merkeze alan, sağlık sürekliliğine entegre, akıllı bir dijital bakım ağına geçerek hastane içinde ve dışında hizmet sunumu sağlamaktadır (54).

Bu araştırmada, dijital hastane konusunda yapılmış olan bilimsel çalışmaların (lisansüstü tez, bildiri, makale) çeşitli kriterler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, Türkiye’de 2014-2023 yılları arası süreçte YÖK Ulusal Tez Merkezi ile YÖK Akademik veri tabanlarında yayınlanan dijital hastane konusu ile ilgili bilimsel çalışmalara ulaşmak için “dijital hastane”, “digital hospital”, “HIMSS” ve “EMRAM” anahtar kelimeleriyle taramalar gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda yapılan taramalarda 23 adet lisansüstü tez, 22 adet bildiri ve 23 adet makaleye ulaşılmıştır. Araştırma verileri içerik analizine tabi tutulmuş, bulgular ilgili tablo ve grafiklerle görselleştirilmiş ve sonuçlara yönelik değerlendirmeler yapılmıştır.

Bu araştırma tasarımı için yapılan literatür taramasında, ülkemizde dijital hastane konusu ile ilgili literatürü inceleyen herhangi bir içerik analizi çalışmasına rastlanmamıştır. Bu bağlamda araştırmanın, Türkiye’de dijital hastane konusu ile ilgili yapılmış olan kapsamı dahilindeki bilimsel çalışmaları bütüncül olarak görmeye olanak sağlaması açısından özgün değer taşıdığı ifade edilebilir. Ayrıca araştırma bulgularının daha sonraki araştırmalara temel oluşturacağı, literatüre katkı sağlayacağı ve araştırmacılar için yol gösterici olacağı değerlendirilmektedir.

Bu araştırma sonucunda şu öneriler sunulmuştur:

- Dijital hastane konusu ile ilgili literatüre katkı sunacak yeni bilimsel çalışmalar gerçekleştirilebilir.
- Bu araştırmanın kapsam ve sınırlılıkları dikkate alınarak daha geniş bir çerçevede sunan dijital hastane konulu içerik analizi çalışmaları yapılabilir.
- Dijital hastane konulu lisansüstü tez, makale ve bildiri çalışmalarının her birinin ayrı ayrı ele alındığı ve farklı kriterlerin de dahil edildiği içerik analiz çalışmaları gerçekleştirilebilir.

Finansal Kaynak: Bu makale ile ilgili herhangi bir finansal kaynaktan yararlanılmamıştır.

Çıkar Çatışması: Bu makale ile ilgili herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKLAR

1. Seçkiner, S. U., & Sofuoğlu, A. (2024). Dijital hastanelerde verimlilik analizi. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 27(1), s. 1-20. doi:<https://doi.org/10.61859/hacettesid.1320252>
2. Stoumpos, A. I., Kitsios, F., & Talias, M. A. (2023). Digital transformation in healthcare: technology acceptance and its applications. *International journal of environmental research and public health*, 20(4), s. 3407. doi:<https://doi.org/10.3390/ijerph20043407>
3. Kılıç, T. (2016). Digital hospital; an example of best practice. *International Journal of Health Services Research and Policy*, 1(2), s. 52-58.
4. T.C. Sağlık Bakanlığı. (2024). *Dijital Hastane Nedir?* Dijital Hastane: <https://dijitalhastane.saglik.gov.tr/TR-5007/dijital-kagitsiz-hastane-nedir.html> (Erişim tarihi: 05.01.2024).
5. IBM Corporation. (2013). The digital hospital evolution: Creating a framework for the healthcare system of the future. ABD. https://www.ibm.com/downloads/cas/DQN1QNZD?mhsrc=ibmsearch_a&mhq=digital%20hospital (Erişim tarihi: 05.01.2024).
6. Yorulmaz, M., & Demirhan, N. (2022). Dijital hastane bileşenleri. B. Uysal, & T. Semiz içinde, *Sağlık Hizmetlerinde Dijitalleşme ve Geleceği* (s. 73-98). Ankara: İksad Yayınevi.
7. Sağlık 4.0. (2024a). *HIMSS*. Sağlık 4.0: <https://saglik40.com.tr/himss-hakinda> (Erişim tarihi: 05.01.2024).
8. Sağlık 4.0. (2024b). *Modeller*. Sağlık 4.0: <https://saglik40.com.tr/olcum-modelleri/emram> (Erişim tarihi: 05.01.2024).

9. HIMSS Eurasia. (2024). *Himss-analitik-nedir*. <https://himsseurasia.com/himss-analitik-nedir/> (Erişim tarihi: 05.01.2024).
10. T.C. Sağlık Bakanlığı . (2018). *Yeni Kriterlere Göre HIMSS EMRAM Seviye 7 Validasyonu Yol Haritası*. Ankara: T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü.
11. Kalkınma Bakanlığı. (2015). *2015-2018 Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı*. Ankara: Bilgi Toplumu Dairesi Başkanlığı. 04 05, 2024 tarihinde http://www.sp.gov.tr/tr/temel-belge/s/109/Bilgi+Toplumu+Stratejisi+ve+Eylem+Plani+_2015-2018 (Erişim tarihi: 05.04.2024).
12. T.C. Sağlık Bakanlığı. (2012). *Sağlık Bakanlığı Stratejik Plan 2013-2017*. Ankara.
13. Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (7 b.)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
14. Öner, F. (2014). Sağlık Bilişimi, Türkiye'de Sağlık Bilgi Enformasyon Sistemleri ve Dijital Hastaneler. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı, İstanbul.
15. Yolcu, H. (2017). Elektronik (E) Reçete Uygulamasının Hasta ve Hasta Yakınları Tarafından Algı ve Memnuniyetlerinin Değerlendirilmesi Trabzon Kanuni Eğitim ve Araştırma Hastanesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Avrasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Kurumları İşletmeciliği ve Yönetimi Anabilim Dalı, Trabzon.
16. Volkan, E. (2019). Dijital Hastane Çalışmalarının Yatan Hasta İşlemlerinde Sağladığı Kağıt Tasarrufu ve Hemşirelik Bakım Hizmetlerinin Süresine Etkisinin Analizi. İstanbul: Yüksek Lisans Tezi, Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı, İstanbul.
17. Otuzbir, G. (2019). Hastanede Dijital Sistem Kullanımının Hemşirelerin Otonomi ve İş Doyumuna Etkisi. Yüksek Lisan Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, İzmir.
18. Uzun, L. N. (2019). Dijitalleşmenin Hemşirelik Uygulamalarına Harcanan Zamana ve Hasta Güvenliğine Etkisinin Yalın Hastane Yaklaşımıyla İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı, Bolu.
19. Kaya, H. (2020). Dijitalleşme Sürecindeki Bir Hastane Çalışanlarının E-Sağlık Sistemlerinin Hizmet Sunumuna Etkileri Konusunda Bilgi, Tutum ve Beklentilerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı, İstanbul.
20. Eryılmaz, B. (2020). Tıpta Büyük Veri Kullanımının Etkisi: Hasta Hekim İlişkisinde Yaşanan Dönüşüm. Yüksek Lisans Tezi, T.C. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
21. Alım, M. L. (2021). Dijital Hastanelerde Sağlık İletişimi Çerçevesinde Bütünleşik Pazarlama İletişimi Faaliyetleri Üzerine Bir Araştırma: Tekirdağ İli Örneği. Yüksek Lisans Tezi, T.C. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı, İzmir.
22. Sağlam, Ş. (2021). Hastanelerin Dijitalleşme Sürecinde İçsel Pazarlama Uygulamalarının Sağlık Çalışanları Üzerindeki Etkisine Yönelik Bir Uygulama. Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı, Nevşehir.
23. Şenel, E. (2021). Endüstri 4.0 ın Sağlık Sektöründeki Etkileri Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Munzur Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı. Tunceli.
24. Gedik, D. B. (2021). Hastanelerde Yalın Yönetim ve Dijital Dönüşüm Sinerjisi. Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü İşletme Mühendisliği Anabilim Dalı. İstanbul.
25. Yılmaz, T. (2021). Hastane İşletmeciliğinde Kaynak Planlaması Ve Potansiyel Kazanım Alanları. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Esenyurt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Hastane ve Sağlık Kurumları Yönetimi Bilim Dalı, İstanbul.

26. Başaran, İ. (2022). Sağlık Sektöründe Dijitalleşme Bağlamında Dijital Hastaneler. Yüksek Lisans Tezi, Avrasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Kurumları İşletmeciliği ve Yönetimi Anabilim Dalı Trabzon.
27. Baş, H. (2023). Dijital Hastane Uygulamalarının Çalışan Memnuniyeti Üzerine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Ordu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı, Ordu.
28. Tekerek, B. (2023). Ankara'daki Özel Hastanelerin Dijital Hastane EMRAM Standartlarına Uygunluğunun İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı, Ankara.
29. Sofuoğlu, A. (2023). Efficiency Analysis in Digital Hospitals. M.Sc. Thesis, Republic of Türkiye Gaziantep University Graduate School Of Natural & Applied Sciences Industrial Engineering.
30. Çakır, M. (2023). Dijital Hastaneye Geçiş Sürecinde Olan Bir Hastanede Çalışan Hemşire ve Doktorların Tekno-Stres Düzeyleri ile Değişime Karşı Tutumları Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı, Konya.
31. Şakrak, B. (2023). Çocuk Kliniklerinde Çalışan Hemşirelerde, Hastane Bilgi Sistemini Benimsemenin, Tekno-Stres ve İş Doyumları Üzerine Etkisi. İstanbul: Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı, İstanbul.
32. Yelmen, A. (2016). Klinik bilgi sistemlerine ilişkin lisans sözleşmeleri hakkında değerlendirmeler İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, . 7(2), s. 365-382.
33. Sebetci, Ö., Hanaylı, M. C., & Dönük, G. G. (2017). Hastanelerin Dijitalleşme Sürecinde HIMSS-EMRAM Modeli Kullanımının Dünyada ve Türkiye'deki Genel Durumunun İncelenmesi. İşletme Araştırmaları Dergisi, 9(4), s. 360-374.
34. Tüfekci, N., Yorulmaz, R., & Cansever, İ. H. (2017). Dijital Hastane. Journal of Current Researches on Health Sector, 7(2), s. 144-156. doi:doi: 10.26579/jocrehes_7.2.12
35. Avaner, T., Avaner, E. B. (2018). Yazılım teknolojileri ve sağlık yönetimi: HIMSS ya da dijital hastane hizmetleri üzerine bir değerlendirme. Yasama Dergisi, 37, s. 5-28.
36. Bayer, E., Kuyrukçu, A. N., & Akbaş, S. (2019). Dijital Hastane Uygulamalarının Hastane Çalışanlarının ve Yöneticilerinin Perspektifinden Değerlendirilmesi Bir Devlet Hastanesi Örneği. Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD), 11(21), s. 335-360. doi:https://doi.org/10.20990/kilisiibfakademik.535465.
37. Özkan, E. (2020). HIMSS-EMRAM Seviye 7 Tam Dijital Hastanede Laboratuvar Destekli Klinik Karar Destek Sistemleri (KKDS) Analiz Örneği. Sağlık Akademisyenleri Dergisi, 7(3), s. 204-208.
38. Karaağaç, M., & Bağlama, S. S. (2020). Dijital hastane sistemlerinin hemşirelerin zihinsel iş yükü ve tıbbi hataya eğilimlerine etkisi. Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi, 7(2), s. 215-226. doi:doi:10.5222/SHYD.2020.50023.
39. Köse, İ., Rayner, J., Birinci, Ş., Ülgü, M. M., Yılmaz, İ., Güner, Ş., & al. (2020). Adoption rates of electronic health records in Turkish Hospitals and the relation with hospital sizes. BMC Health Services Research, 20, s. 967 . doi: doi:10.1186/s12913-020-05767-5.
40. Öztürk, E., Köse, İ., & Elmas, B. Ö. (2020). Effect of Closed Loop Medication Administration on Drug Returns in Inpatient Facilities. Medical Research Archives, 8(12). doi:https://doi.org/10.18103/mra.v8i12.2289.
41. Özkan, E. (2021). Tam Dijital, Himss Seviye 7 Hastanede Laboratuvar/Ortopedi Klinik Karar Destek Uygulama Örneği. International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies, 7(25), s. 48-51.
42. Gemlik, N., Eldemir, G., & Arslanoğlu, A. (2021). COVID-19 Pandemi Döneminde Dijital Hastanelerin İnstagram İletişimi Üzerine Nitel Bir Araştırma. ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi, 8(18), s. 19-27.
43. Ekiyor, A., & Gök, G. (2021). Dijital hastanelerde elektronik sağlık kayıtları. International Journal of Disciplines in Economics & Administrative Sciences Studies, 7(28), s. 01-312. doi:10.26728/ideas.417.

44. Doğan, S. (2021). Dünyada ve Türkiye’de Belgelendirilmiş Dijital Hastaneler Üzerine Bir Araştırma. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 8(71), s. 1588-1597. doi:<https://doi.org/10.26450/jshsr.2428>.
45. Özer, Z., Özçelik, S. K., Bahçecik, A. N., & Uçar, S. E. (2021). Healthcare personnels' technostress and individual innovativeness levels: Digital hospital example Technostress, individual innovativeness. *Annals of Clinical and Analytical Medicine*. 12. doi:DOI: 10.4328/ACAM.20623.
46. Denizli, F., & Demirtaş, Ö. (2022). Dijital hastaneye dönüşüm sürecinde sağlık çalışanlarının teknolojiye hazır bulunuşluk durumlarının değerlendirilmesi: Bir kamu hastanesi örneği. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 49, s. 163-174.
47. Gök, G., & Ekiyor, A. (2022). Elektronik Tıbbi Kayıt Kabul Modeli seviye-7 dijital hastanelerde teknoloji kabul düzeyinin ve tıbbi hata algısının Doğrusal Olmayan Kanonik Korelasyon Analiziyle incelenmesi. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 57(3), s. 2025-2045. doi:10.15659/3.sektor-sosyal-ekonomi.22.08.1813.
48. Demir, A. A., & Torun, N. (2022). Dijital hastane ortamında çalışan sağlık profesyonellerinin deneyimleri; avantajlar, kolaylıklar ve güçlükler. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 36, s. 223-236. doi:<https://doi.org/10.18092/ulikidince.943761>.
49. Gökkaya, D., & İzgüden, D. (2022). Dijital hastane uygulamaları: Şehir hastanesi çalışanları üzerine bir inceleme. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(3), s. 848-859. doi:<https://doi.org/10.37989/gumussagbil.944865>.
50. Yıldırım, B. F. (2022). Dijital hastane modelinin gerçekleşmesi bağlamında mobil cihazların sağlık turizmi alanındaki rolü. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*, 9(3), s. 250-257. doi:<https://doi.org/10.52880/sagakaderg.1077015>.
51. Cece, S., & Köse, İ. (2022). Comparative Analysis of HQS, JCI and HIMSS-EMRAM Quality Assessment Models Widely Used in Turkey. *OPUS Journal of Society Research*, 19(50), s. 853-862. doi:<https://doi.org/10.26466/opusjsr.1127671>.
52. Aldemir, D., Yiğit, E. (2023). Mekân, dijital hastane ve hekimlik mesleği. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 22(1), s. 46-65 . doi:<https://doi.org/10.21547/jss.1200443>.
53. Köse, İ., Cece, S., Yener, S., Seyhan, S., Elmas, B. Ö., Rayner, J., . . . Gündoğdu, B. (2023). Basic electronic health record (EHR) adoption in Türkiye is nearly complete but challenges persist. *BMC Health Services Research*, 23(1), s. 987. doi:<https://doi.org/10.1186/s12913-023-09859-w>.
54. World Health Organization (WHO). (2021). *Global strategy on digital health 2020-2025*. Geneva: World Health Organization. <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/344249/9789240020924-eng.pdf?sequence=1> (Erişim tarihi: 01.04.2024).